

63.
koncertní
sezona
2018
2019

Bernstein 100
Filharmonie na Stadionu
1. abonentní koncert
Stadion (KC Babylon)
1 a 2 | 11 | 2018

A black and white close-up portrait of Leonard Bernstein, looking slightly to the right with a thoughtful expression. His hair is white and slightly messy. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his hair and the contours of his face.

Filharmonie
Brno Philharmonic

Pořad koncertu

BENJAMIN BRITTEN

Sinfonia da Requiem op. 20 | 22'

1. Lacrymosa (Andante ben misurato)
2. Dies irae (Allegro con fuoco)
3. Requiem aeternam (Andante molto tranquillo)

IGOR STRAVINSKIJ

Žalmová symfonie | 23'

pro smíšený sbor a orchestr

Symphony of Psalms

for mixed chorus and orchestra

1. Exaudi orationem meam, Domine
(Vyslyš mou modlitbu, Hospodine)
2. Expectans expectavi Dominum
(Všechnu naději jsem složil v Hospodina)
3. Alleluia. Laudate Dominum
(Haleluja. Chvalte Boha)

---

přestávka | 20'

LEONARD BERNSTEIN

Symfonie č. 3 „Kadiš“ | 40'

pro orchestr, smíšený sbor, dětský sbor, vypravěče
a mezzosoprán na texty židovské modlitby a autora

Symphony No. 3 “Kaddish”

for orchestra, mixed chorus, children's choir, narrator
and mezzosoprano solo

1. Invocation – Kaddish 1
2. Din Torah – Kaddish 2
3. Scherzo – Kaddish 3 – Finale

---

vypravěč / narrator **Brian Caspe**

Pavla Vykopalová soprán / soprano

Kantiléna, sbor dětí a mládeže při Filharmonii Brno

sbormistři / choir directors **Jakub Klecker** a **Michal Jančík**

Český filharmonický sbor Brno

sbormistr / choir director **Petr Fiala**

Filharmonie Brno / Brno Philharmonic

dirigent / conductor **Dennis Russell Davies**

O skladbách

Svou první rozměrnou orchestrální skladbu napsal **Benjamin Britten** (1913–1976) šestadvacetiletý, a to na objednávku japonské vlády, která vyzvala řadu význačnějších skladatelů k dílu oslavujícím

dvoutisící šestistoleté trvání japonského císařství. Připomeňme si ještě, že touto výzvou se dostal mladý Britten mezi velké evropské skladatele – Richardu Straussovi nařídil účast jménem vlády Goebbels a z Francie se ozval Jacques Ibert. V soumravné době před druhou světovou válkou bojovalo Japonsko už v Číně a Brittenovi se zdálo vhodné uctít památku lidí, kteří

za to platili životem, skladbou odvolávající se k představě římskokatolické mše za zemřelé. Latinské názvy tří symfonických vět i představy, které sebou nesou, jsou sice ze mše převzaty, ale jejich hudba nemá žádný konkrétní bohoslužebný význam. Přestože tuto ideu si dal Britten na zastupitelském úřadě ještě před započatím práce schválit, byla mu skladba po delší době vrácena, protože *napadá přátelskou mocnost, prosazuje křesťanské dílo v zemi, kde je křesťanství nepřijatelné, a navíc je ponurá – obáváme se, že skladatel vůbec nepochopil naše přání...* Premiéru díla uvedla Newyorská filharmonie s Johnem Barbirollim v Carnegie Hall 29. března 1941; v Japonsku zaznělo 18. února 1956 v provedení orchestru NHK řízeného autorem.

První část *Lacrymosa* (slzavá) je zvolna kráčeující nářek v šestiosminovém rytmu; jeho první oddíl pulzuje klidně, druhý je táhlým *crescendem*, vrcholícím ve třetím oddílu připomínkou vstupního cellového tématu. Takto působící hudba ovšem vykládá *slzavý* titul věty jako smutek nad zesnulými, nikoli v jeho původním smyslu týkajícím se hrůz Posledního soudu.

O tom je *Dies irae* druhé věty, druh divokého *tance smrti* s občasnými epizodami klidného pochodu. Jinak jde o řadu stupňovaných vrcholů, z nichž poslední, už zběsilý, jako by úplně rozkládal jakýkoli hudební řád; bezprostředně tak ústí do závěrečné věty *Requiem aeternam*. Ta je velmi klidná, jak se sluší na představu *věčného* odpočinutí: nad zvukovým podkladem smyčců a harf ohlásí flétny pokojnou melodii v D dur, hlavní motiv věty; její střední oddíl patří zpěvným smyčcům a pozvedne se postupně ke krátkému vrcholu, ale po návratu vstupní hudby doznívá věta dlouho drženým tónem klarinetu...

Žalмовou symfonií napsal **Igor Stravinskij** (1882–1971) k padesátému výročí vzniku Bostonského symfonického orchestru (1930). Iniciátorem závazné objednávky byl Sergej Kusevickij, Stravinského přítel a spolupracovník, v té době v čele nejctihodnějšího amerického tělesa. Podle Stravinského požadoval *něco populárního pro orchestr beze sboru*, ale skladatel zůstal u představy *žalmové symfonie*, kterou se tehdy zabýval: dost populární se mu zdál text stopadesátého Žalmu. A pokud se týče sboru, který tam podle objednávky neměl být, vyjádřil se, že *nejde o symfonii, do níž bych byl zařadil zpěv žalmů, nýbrž naopak, právě tento žalmový zpěv jsem symfonizoval*.

o symfonii, do níž bych byl zařadil zpěv žalmů, nýbrž naopak, právě tento žalmový zpěv jsem symfonizoval.

Náboženskou povahu žalmových textů zdůraznil Stravinskij užitím charakteristických kompozičních technik: podstatné části díla jsou napsány ve fugovém kontrapunktu připomínajícím chrámovou hudbu vrcholné renesance a baroka; atmosféru církevního obřadu vytváří monumentální účín velkého sboru. Jakousi historickou reminiscencí je také zvuk orchestru bez *moderních* klarinetů a zejména bez houslí a viol.

První část s textem dvou veršů osmatřicátého Žalmu je vlastně úvodem k těžiskové dvojité fuze druhé věty s textem tří veršů (druhého až čtvrtého) Žalmu 39. Jejím prvním tématem nastupuje hoboj, s druhým později soprán sledovaný postupně – v širokém rozmezí – altem, tenorem a basem. S textem *A do úst mi vložil novou píseň* se hlasy sejdou do čtyřhlasé homofonie a před samým závěrem vysloví, že *budou doufat v Hospodina*.

Třetí část symfonie zhudebňuje celý text Žalmu 150 (posledního vůbec), jásavé básně, vypočítávající navíc starozákonní hudební nástroje, jimiž má být Hospodin chválen a oslavován. Stravinskij k tomu píše: „Závěrečný hymnus chvály musí být chápán jako seslaný z nebes... Při zhudebňování jeho textu jsem pečoval jen o zvuk jednotlivých slabik a dosáhl jsem patrně hranic své posedlé záliby modelovat řeč svým vlastním způsobem... K *allegro* mě inspirovala představa Eliášova vozu stoupajícího k nebesům; nikdy předtím jsem nenapsal něco tak literárního jako ty trioly v lesních rozích a klavíru, které představují koně a vůz.“

Skladba se s hlavní oslavou bostonského výročí minula (byla dokončena o něco málo později), takže k její světové premiéře došlo 13. prosince 1930 v Bruselu – Filharmonickou společnost řídil Ernest Ansermet; její *majitelé* Bostonští s Kusevickým se připojili s americkou premiérou ve svém sídle necelý týden poté.

S dílem **Leonarda Bernsteina** (1918–1990) se naši filharmonikové dostávali soustavně do styku zásluhou svého stálého dirigentského hosta Caspara Richtra. Evropské premiéry Bernsteinovy *Mše* se zúčastnili jako její orchestrální složka

na festivalu v Innsbrucku; proti jejich původnímu očekávání, že půjde o mešní skladbu *americky* působící nadsazeným obsazením (sjeli se do něho interpreti prakticky z celého světa) a jedním nebo dvěma lehce zapamatovatelnými hity, se setkali s nesmírně působivým celovečerním dílem skladatele–dramatika–básníka a náboženského

myslitele předpovídajícím blížící se krizi křesťanské zbožnosti v bohatoucím světě zdánlivě neomezeného konzumu (*půlka lidí zfetovaná, u voleb si nevyberem, jedni se už utopili, druzí plavou špatným směrem*), ve světě plném zvětšujících se nesmiřitelných protikladů. Autorův pesimismus se tehdy zdál hodně předčasný a sloužící spíš dramatickému vyhocení skladby; dnes tuto krizi prožíváme v domácím i světovém měřítku...

Nábožensky akcentované jsou i všechny tři Bernsteinovy symfonie, jak ostatně napovídají už jejich názvy *Jeremiáš*, *Věk úzkosti*, ***Kadiš***. Poslední vznikla – podobně jako Stravinského *Žalmová* – na objednávku Bostonských symfoniků, tentokrát k jejich pětasedmdesátému výročí v roce 1955; svrchovaně zaměstnaný Bernstein ji však napsal teprve v letech 1962–1963. Věnování *Milované památce Johna F. Kennedyho* připsal 22. listopadu 1963, kdy byl prezident zavražděn (sám právě začal orchestrovat závěrečné *Amen*).

Chvalozpěv *Kadiš* je součástí židovské liturgie a používá se ponejvíce jako projev truchlení nad mrtvým nebo umírajícím, tedy v souvislosti s myšlenkou na smrt. V obsáhlém (anglickém) komentáři vypravěče pak jde o představu posledního oslovení Boha člověkem, který si ho vymyslel (stvořil), aby dal nějaký smysl vlastní existenci. *Din Torah* je jakýsi věroučný tribunál, který řeší rozpory dvou stran ve výkladu náboženských představ. Dětský sbor zpívá základní hebrejsko aramejské texty vyznání a chvály Hospodina.

Na Bernsteinovu žádost se bostonští objednatelé díla vzdali jeho světové premiéry ve prospěch Izraelské filharmonie, která ji uskutečnila pod jeho vedením v Tel Avivu 10. prosince 1963. Českou provedla naše filharmonie v Brně 14. listopadu 1996 pod záštitou zastupitelských úřadů Izraele a USA.

Jiří Beneš

Leonard Bernstein a Dennis Russell Davies

O účinkujících

Pavla Vykopalová je jednou z nejpozoruhodnějších českých pěvkyní současnosti (časopis OPERA NEWS), její obsáhlý repertoár obsahuje vokální hudbu všech žánrů i stylů od barokní opery po díla 21. století (Mozartova Donna Elvíra, Fiordiligi, Vitellia, Pamina a Contessa, Dvořákova Rusalka, Smetanova Mařenka, Pucciniho Mimi, Liu a Lauretta, Leoncavallova Ned-

da, Offenbachova Antonia, Martinů Paskalina a Julietta, Janáčkova Jenůfa, Káťa a Míla, Verdiho Desdemona, Bizetova Micaëla, Straussova Rosalinda atd.). Je členkou brněnské Janáčkovy opery, stálým hostem opery Národního divadla v Praze i Státní opery Praha. Vystoupila v Janáčkově *Její pastorkyni* v pařížském Châteletu, v Bernsteinově symfonii *Kadiš* v Praze, Frankfurtu a Tokiu pod vedením Eliahu Inbala. Účinkovala také na scénách ve Francii v Rennes (Jenůfa), v Dánsku (Káťa Kabanová) a v Budapešti v roli Rusalky pod taktovkou Ivána Fischera.

S předními českými i cizími orchestry vystoupila v řadě oratorních děl. Zpívala pod dirigenty, jakými jsou Jiří Kout, Jiří Bělohlávek, Leopold Hager, Eliahu Inbal nebo Iván Fischer. Natočila několik CD pro firmy Multisonic, Orfeo, Rosa a Supraphon.

Za roli Mařenky (Smetana *Prodaná nevěsta*) a roli Míly (Janáček *Osud*) byla v roce 2006 a 2012 nominována na prestižní Cenu Thálie. V roce 2016 ji získala za roli Káti Kabanové režírované kanadským režisérem Robertem Carsenem. S úspěchem vystoupila jako Clemence v soudobé opeře *Láska na dálku* od finské skladatelky Kaiji Saariaho v Národním divadle Brno.

Americký herec a učitel herectví **Brian Caspe** (narozen v Santa Cruz, Kalifornie) žije od roku 2001 v Praze. Studoval hudbu na Kalifornské univerzitě v San Diegu, absolvoval prestižní herecké kurzy na škole Playhouse West v Los Angeles. Od té doby působí jako filmový herec, hrál ve filmech *Hellboy* (2004), *Iluzionista* (2006), *Zběsilý útěk* (2006), *Wanted* (2008), *Missi-*

on: Impossible – Ghost Protocol (2011), *Gangster Ka* (2015), *Anthropoid* (spolu s Cillianem Murphym a Jamie Dornanem, 2016), *Milada* (2017), nedávno v belgickém thrilleru *Emperor* (2018). Objevuje se také v mnoha televizních produkcích v celé Evropě, u nás hrál v seriálech *Soukromé pasti* a *Pohřešovaný*.

Jako divadelní herec vystupuje v Žižkovském divadle Jára Cimrmana (a občas v brněnském Divadle Bolka Polívky) v anglických verzích inscenací *Záskok*, *Dobytí severního pólu* a *Hospoda Na mýtince*. V hereckém studiu Prague Playhouse, jehož je zakladatelem, vyučuje celou řadu praktických kurzů herectví určených jak anglickým rodilým, tak nerodilým mluvčím.

Kantiléna je výběrovým pěveckým sborem dětí a mládeže; její tři oddělení navštěvuje okolo 130 zpěváků ve věku 5 až 19 let. Vznikla roku 1956 jako Šlapanický dětský sbor z iniciativy Ivana Sedláčka, svého pozdějšího dlouholetého uměleckého vedoucího. Roku 1967 se stala výběrovým tělesem s nynějším názvem a od roku 1984 působí při Filharmonii Brno. Za dobu své existence provedla víc než 1500 koncertů doma, v sedmnácti evropských zemích, v USA, Kanadě a Japonsku. Její repertoár sahá od skladeb renesanční polyfonie až po tvorbu soudobou; s pořady duchovní hudby vystoupila už ve více než 250 chrámech u nás, v evropských metropolích i v New Yorku. V řadě inscenací spolupracovala s Národním divadlem Brno. Absolutních vítězství dosáhla na soutěžích v italském Arezzu (1981), v belgickém Neerpeltu (1984 a 2006) a v německém Magdeburgu (2015); na světových sborových olympijských hrách ve Štýrském Hradci (2008)

získala 2 zlaté medaile, ve švýcarském Montreux (2009) Cenu publika a diplom „Excellent“, ve velšském Llangollenu (2013) 1. a 2. místo a v lotyšské Rize (2017) tři zlaté medaile.

Hlavním sbormistrem Kantilény je **Jakub Klecker**, současný umělecký ředitel ostravské opery, sbormistrem Kantilény a Kantilénky je **Michal Jančík**, který spolupracuje s komorními orchestry jako dirigent při provádění vokálně-instrumentálních děl.

Český filharmonický sbor Brno patří ke světové špičce. Zaměřen na oratorní, kantátový a operní repertoár absolvuje ročně na devadesát vystoupení doma i v zahraničí, a to ve spolupráci se špičkovými orchestry a dirigenty. Má rozsáhlou diskografii a získal řadu ocenění: v roce 2007 dvě významné evropské ceny Echo Klassik – jako Soubor roku (za provedení Brucknerových motet) a za Nahrávku roku (za Lisztovo oratorium *Kristus*). V září 2011 mu japonský hudebně-kritický časopis *Geijutsu Disc Review* udělil za live nahrávku Dvořákova *Requiem* prestižní ocenění Tokusen.

Za úspěchy tělesa stojí jeho zakladatel, sbormistr a ředitel **Petr Fiala**. Vystudoval brněnskou konzervatoř a JAMU (klavír, kompozice, dirigování), je autorem sta osmdesáti skladeb. Sbormistrovské a dirigentské činnosti se věnuje padesát let.

Kořeny brněnské filharmonie sahají do 70. let 19. století, kdy v Brně mladý Leoš Janáček usiloval o vznik českého symfonického orchestru. Dílo slavného skladatele 20. století je ostatně nejvýznamnější programovou položkou tělesa, které je považováno dodnes za jeho autentického interpreta.

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s vynikajícím Českým filharmonickým sborem Brno.

Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi a pro řadu nahrávacích firem (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4). Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Jakub Hrůša, Tomáš Netopil, Charles Munch, Kurt Masur, Sir Charles Mackerras a Yehudi Menuhin. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

V současné době nabízí filharmonie kolem stovky koncertů ročně, kromě cyklů orchestrálních spolupracuje také se specializovanými soubory jako Czech Ensemble Baroque a Brno Contemporary Orchestra. Od roku 2000 pořádá letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelkou renomovaných tradičních festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zajišťuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 zakládá svou Orchestrální akademii.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého největšího českého města, aktivním festivalovým pořadatelem a kreativním lídrem orchestrální dramaturgie. Působí v krásném Besedním domě, brněnském „Musikverein“ z dílny Theophila Hansena z roku 1873 a těší se na nový moderní koncertní sál, který navrhuje tým v čele s akustikem Yasuhisu Toyotou.

Dennis Russell Davies se narodil v Toledu ve státě Ohio a hru na klavír a dirigování vystudoval na newyorské Juilliard School. Poté se stal hudebním ředitelem komorního orchestru v Saint Paulu v Minnesotě (1972–1980) a šéfdirigentem newyorského American Composers Orchestra (1977–2002). Po přesunu do Evropy působil jako hudební ředitel Stuttgartské státní opery (1980–1987) a šéfdirigent orchestru Beethovenhalle v Bonnu, hudební ředitel Bonnské opery a Mezinárodního Beethovenova festivalu (1987–1995). Jako šéfdirigent Stuttgartského komorního orchestru (1995–2006) poté nasnímal na CD komplet 107 Haydnových symfonií. V letech 1997–2002 byl rovněž šéfdirigentem Symfonického orchestru vídeňského rozhlasu, v roce 1997 byl jmenován profesorem dirigování na salcburském Mozarteu a v letech 2002–2017 působil jako šéfdirigent Brucknerova orchestru a ředitel opery v Linci, od roku 2014 jako GMD (generální hudební ředitel); v letech 2009–2016 byl také šéfdirigentem symfonického orchestru v Basileji.

Jako host vystoupil s orchestry v Clevelandu, Filadelfii, Chicagu, San Francisku a Bostonu, také s Newyorskou filharmonií a symfonickým orchestrem Yomiuri Nippon. V Evropě spolupracoval se špičkovými tělesy v Lipsku, Římě, Miláně, Madridu, Mnichově, Berlíně, Drážďanech, Bamberku, Berlíně, Amsterdamu a v Petrohradu. Jako operní dirigent vystoupil po debutu v Bayreuthu (1978) na Salcburském festivalu, v newyorském Lincoln Center, v Houston Grand Opera, v Hamburské a Bavorské státní opeře, v Chicagské lyrické opeře, newyorské Metropolitní opeře, Národní pařížské opeře, Královském divadle v Madridu a Vídeňské státní opeře.

Počínaje sezonou 2018/2019 je uměleckým ředitelem a šéfdirigentem Filharmonie Brno – a v sezoně hostuje ve Frankfurtské opeře (Peter Eötvös: *Tři sestry*), u Státního orchestru Stuttgart, Hamburských filharmoniků, Symfonického orchestru vídeňského rozhlasu, Symfonického orchestru Yomiuri Nippon a Symfonického orchestru Španělského rozhlasu a televize v Madridu.

Je členem Americké akademie umění a věd. V prosinci 2014 mu byl francouzskou vládou propůjčen titul komandéra Řádu umění a literatury a v roce 2017 obdržel od rakouské vlády Rakouský Čestný kříž za vědu a umění I. stupně. (Více na www.filharmonie-brno.cz a www.rbartists.at)

Jiří Beneš

Zpívané texty v českém překladu

IGOR STRAVINSKIJ

Žalmová symfonie

Exaudi orationem meam, Domine

Žalm 38 (39):13–14

Hospodine, vyslyš mou modlitbu,
přej mi sluchu, když o pomoc volám,
nebuď k mému pláči hluchý.
Vždyť jsem u tebe jen hostem,
přichozím, jako všichni otcové moji.
Odvrať ode mne svůj pohled, abych okřál,
dřív než odejdu a nebudu již.

Expectans expectavi Dominum

Žalm 39 (40):2–4

Všechnu naději jsem složil v Hospodina.
On se ke mně sklonil, slyšel mě, když o pomoc jsem volal.
Vytáhl mě z jámy zmaru, z tůně bahna,
postavil mé nohy na skálu, dopřál mi bezpečně kráčet
a do úst mi vložil novou píseň, chvalozpěv našemu Bohu.
Uvidí to mnozí a pojme je bázeň, budou doufat v Hospodina.

Alleluia. Laudate Dominum

Žalm 150

Haleluja.
Chvalte Boha v jeho svatyni,
chvalte ho i na obloze, již sklenul svou mocí,
chvalte ho za jeho bohatýrské činy,
chvalte ho pro jeho nesmírnou velikost!
Chvalte ho zvukem polnice,
chvalte ho harfou a citerou,
chvalte ho bubnem a tancem,
chvalte ho strunami a flétnou,
chvalte ho zvučnými cymbály,
chvalte ho cymbály dunivými!
Všechno, co má dech, ať chválí Hospodina!
Haleluja.

LEONARD BERNSTEIN

Symfonie č. 3 „Kadiš“

I. INVOKACE

vypravěč:

Otče můj; starý, uctíváný,
osamělý, zklamaný Otče;
zrazený a zavržený Vládce všehomíra;
rozhněvané Staré Veličenstvo, plné vrásek;
chci se modlit.
Chci říkat Kadiš.
Svůj vlastní Kadiš. Protože možná není
nikoho, kdo by ho řekl po mně.

Času mám málo, jak dobře víš.
Zbývá mi do konce minuta? Nebo hodina?
Je vůbec čas zabývat se touto otázkou?
Může se stát, že zpívající
budeme zastaveni, jednou provždy,
náhle přerušeni ve svém chvalo zpěvu.
Ale pokud mám v prsou dech, jakkoli krátký,
budu zpívat tento poslední Kadiš pro Tebe,
pro sebe a pro všechny, které miluji
tady v tomto svatém domě.

Chci se modlit a času je málo.
Jit' gadal v'jit' kadaš š'mé raba...

KADIŠ 1

vypravěč:

OSLAVENO A POSVĚCENO
BUDIŽ VELKÉ JMÉNO ... AMEN.

sbor:

Oslaveno a posvěceno budiž Jeho velké jméno, amen,
po celém světě, který stvořil z vlastní vůle, amen.

A nechť zřídí království své
v životě tvém a ve tvých dnech
a v životě všeho domu Izraele,
neprodleně a v krátkém čase,
volejte: Amen.

Požehnáno budiž Jeho velké jméno
po všechny věky věků.

Požehnáno a opěváno a slaveno
a blahořečeno a vynášeno
a uctíváno a velebeno a chváleno
budiž jméno Jediného Svatého; buď požehnán,
třebaže je nad každým požehnáním,
nade všemi hymny, chvalozpěvy a útěchami,
jež mohou být vysloveny na tomto světě,
volejte: Amen.

Nechť sestoupí hojný mír
z nebes, i život pro nás
a pro všechny Izrael;
volejte: Amen.

vypravěč:

Amen! Amen! Slyšels to, Otče?
„Š'lama raba! Nechť hojný mír
sestoupí na nás. Amen.“

Velký Bože,
kterýž jsi tvůrcem míru na výsostech,
nařídils jitra od počátku dnů
a způsobil, že úsvit zná své místo,
jistě můžeš způsobil a nařídít
trochu pořádku tady dole,
na té oslněné skvrnce,
a volejme zase: Amen.

sbor:

Ten, který učinil mír na výsostech,
nechť učiní ho také nám
i všemu Izraeli;
a volejte: Amen.

II. DIN – TORAH

vypravěč:

S Amen na svých rtech přicházím
do Tvé blízkosti, Otče. Ne se strachem,
ale s jistým uctivým vztekem,
nepoznáváš můj hlas?
Jsem ta část člověka Tebou stvořeného,
do níž jsi vdechnul nesmrtelnost.
Jistě si vzpomeneš, Otče? Ta část,
která odmítá smrt a naléhá na Tebe,
předvídá Tvůj hlas, tuší Tvou milost.
A stále jsi slyšel mé volání
a stále jsi mi odpovídal
duhou, havranem, pohromou, jakkoli.
Teď však nevidím nic. Tentokrát mi neukazuješ
nic, vůbec nic.

Nasloucháš mi, Otče? Ty víš, kdo jsem;
Tvůj obraz; Tvé vlastní svéhlavé zpodobení,
které člověk roztříštil, vymazal, vyhostil.
A teď běží volný – volný k hrám
se svým nově nalezeným ohněm, žádostiv smrti,
chlípné, úplné a konečné smrti.
Bože Zástupů, volám Tě k účtování!
Tys to dopustil, Bože Zástupů,
Ty se svou manou, se svým ohnivým sloupem!
Ptáš se po víře; kde je Tvá vlastní?
Proč jsi odstranil svou duhu,
ten půvabný kroužek, který sis navlékl na prst,
aby Ti navěky připomínal Tvůj slib?

„Pohled', já vztyčuji svou duhu v oblaku...
a budu se na ni dívat, abych si
připomínal svou věčnou slavnou smlouvu...“
Tvoji slavnou smlouvu! Tvůj handl s člověkem!
Bože prachů! Tvým kšeftem jsou prachy!
Muchlají se mi v ruce!
A kde je teď víra – ať už Tvá či moje?

sbor:

Amen, amen, amen...

vypravěč:

Odpusť mi, Otče. Blouznil jsem v horečce.
Ublížil jsem Ti? Odpusť mi;
zapomněl jsem, že také Ty jsi zranitelný.
Ale Tys pochybil první, když jsi stvořil
člověka ke svému vlastnímu obrazu, křehkého
chybujícího. Milý Bože, jak musíš trpět,

když z takové dálky s bolestí pozoruješ
svůj dvounohý výrobek – křehký, bláznivý,
smrtný.

Můj zarmoucený Otče.

Kéž Tě mohu utěšit, podpořit Tě proti sobě samému,
kolébat Tě a ukolébat k spánku...

KADIŠ 2

sólový soprán a dětský sbor:

Oslaveno a posvěceno budiž Jeho velké jméno, amen,
po celém světě, který stvořil z vlastní vůle, amen.

A nechť zřídí království své
v životě tvém a ve tvých dnech
a v životě všeho domu Izraele,
neprodleně a v krátkém čase,
volejte: Amen.

Požehnáno budiž Jeho velké jméno
po všechny věky věků.
Požehnáno a opěváno a slaveno
a blahořečeno a vynášeno
a uctíváno a velebeno a chváleno
budiž jméno Jediného Svatého; buď požehnan,
třebaže je nad každým požeháním
nade všemi hymny, chvalozpěvy a útěchami,
jež mohou být vysloveny na tomto světě,
volejte: Amen.

Nechť sestoupí hojný mír
z nebes, i život pro nás
a pro všecken Izrael;
volejte: Amen.

Ten, který učinil mír na výsostech,
nechť učiní ho také nám
i všemu Izraeli;
a volejte: Amen.

vypravěč:

Odpočiň si, můj Otče, spi a sni.
Nech mne vymyslet Ti sen a snít ho
s Tebou, tak jemně, jak jen dokážu.
A možná Ti v tom snu budu umět pomoci
obnovit Tvůj obraz a znovu ho milovat.

III. SCHERZO

vypravěč:

Vezmu Tě na Tvou oblíbenou hvězdu,
na svět, který je hoden Tvého stvoření.
A ruku v ruce budeme sledovat s úžasem
díla dokonalosti.

Toto je Tvoje nebeské království, Otče,
přesně takové, jak jsi je zamýšlel.
Všechna nesmrtelná kliše jsou nedotčena.
Jehňátka skotačí. Pšenice se vlní.
Sluneční paprsky tančí. Něco není v pořádku.
To světlo: ploché. Ten vzduch: sterilní.
Víš, v čem je chyba?
Není tu nic ke snění.
Není kam jít. Není co poznávat.
A tihle, ta stvoření Tvého království,
tito usměvaví, vyrovnaní lidé neznající utrpení –
ti také byli stvoření ke Tvému obrazu?
Jsi vtělená mírnost, ale zuřivost
jsi také. Víím. Zrodilo se to ve mně.
Jsi naděje, ale také lítost.
Vím. Litovals mne.
Ne však tyhle – ty dokonalé:
ti jsou mimo všechnu lítost i naději.
Neexistují, Otče, ani jen
ve světelných letech našeho snu.

A teď ti ukážu sen, aby ses rozpomněl!
Vrať se se mnou ke Hvězdě Žalu:
vrať se, Otče, tam, co sen je skutečností
a utrpení je možné – tak možné,
že mu budeš muset uvěřit. A v utrpení
nakonec poznáš svůj obraz.

Pohleď teď na moje Království tohoto světa!
Divy skutečného života! Původní zákraky!
Oslňující kouzla!...
Pohleď, hořící keř!
Pohleď, ohnivě kolo!
Beránek! Skála! Mám do ní udeřit? Tam!
Tryská! Tryská! A já to způsobil!
Já tvořím tento sen!
Věříš tomu teď?

Umístil jsem Tě, Otče, do svého snu
a tam musíš zůstat do posledního dějství...
Ale teď! Vzhleďni! Vzhůru! Co vidíš?
Duhu, kterou jsem stvořil pro Tebe!

Můj slib, moji smlouvu!
Pohleď na ni, Otče: uvěř! Uvěř!
Pohleď na mou duhu a říkej po mně:
OSLAVENO A POSVĚCENO
BUDIŽ VELKÉ JMÉNO ČLOVĚKA.

Barvy mé duhy blednou, Otče,
a působí bolest Tvým očím, vím.
Teď je však nezavírej. Neodvracej se.
Pohleď. Vidiš, jak se všechno zjednodušuje
a uklidňuje, když konečně věříš?

Věř!

Věř!

KADIŠ 3

dětský sbor:

Oslaveno a posvěceno budiž Jeho velké jméno, amen.

vypravěč:

Neprobouzej se ještě! Jakkoli velká je Tvá bolest,
pomohu Ti ji snášet.

Ó Bože, věř. Věř ve mne
a uvidíš království nebeské
na zemi, jak jsi je zamýšlel.
Věř... Věř.

Pohleď, jak moje duha osvětluje scénu.
Hlasy Tvých dětí znějí
po všech koutech, pějíce Ti chválu.

dětský sbor:

Po celém světě, který stvořil z vlastní vůle, amen.
A nechť zřídí království své
v životě tvém a ve tvých dnech
a v životě všeho domu Izraele,
neprodleně a v krátkém čase,
volejte: Amen.

vypravěč:

Duha bledne. Náš sen skončil.
Musíme se teď probudit; a úsvit je mrazivý.

FINÁLE

vypravěč:

Úsvit je mrazivý; přece však nastal,
Otče, získali jsme další den.
Snili jsme svůj Kadiš a probudili se živí.
Dobré jitro, Otče, můžeme být ještě nesmrtelní,
Ty a já, spojeni svou duhou.
To je naše smlouva a ctít ji
je naší ctí ... ne zrovna tu úmluvu,
o niž jsme se dohadovali kdysi,
v době té jiné, První duhy.
Tehdy jsem byl jen Tvým bezmocným dítětem,
s rukama pevně kolem Tebe, bez Tebe mrtev.
Zestárli jsme oba, Ty i já.
A já nejsem smutný, tak nesmíš být smutný ani Ty.
Nechmuř své čelo; pohlédni zas laskavě
na mne, na nás, na všechny tyto děti,
Boží tady v tomto svatém domě,
a vrátíme Ti Tvůj laskavý pohled.

Ó můj Otče; Pane Světla:
milované Veličenstvo: můj obraze, mé Já!
Jsme jedno po tom všem, Ty a já:
spolu trpíme, spolu existujeme
a vždycky budeme tvořit jeden druhého.
Tvořit, tvořit jeden druhého!
Trpět a tvořit jeden druhého!

sólový soprán a oba sbory:

Požehnáno budiž Jeho velké jméno
po všechny věky věků.

Požehnáno a opěváno a slaveno
a blahořečeno a vynášeno
a uctíváno a velebeno a chváleno
budiž jméno Jediného Svatého; buď požehnan,
třebaže je nad každým požeháním,
nade všemi hymny, chvalo zpěvy a útěchami,
jež mohou být vysloveny na tomto světě,
volejte: Amen.

Nechť sestoupí hojný mír
z nebes, i život pro nás
a pro všechny Izrael;
volejte: Amen.

Ten, který učinil mír na výsostech,
nechať učiní ho také nám
i všemu Izraeli;
a volejte: Amen.

Zveme vás na

V lese, 1. ab. koncert Filharmonie doma I v Besedním domě 7., 8. a 9. 11. 2018 v 19:30: **Čiurlionis** V lese, symfonická báseň, **Martinů** Rhapsody-Concerto pro violu a orchestr, **Beethoven** Symfonie č. 6 „Pastorální“; Maxim Rysanov – viola, Filharmonie Brno, dirigentka Giedrė Šlekytė. Besedy se sklenkou vína před koncerty od 18:15 v ředitelském salonku.

Sarah McKenzie Trio, 2. ab. koncert Jazz & World Music v Besedním domě 28. 11. 2018 v 19:30: Sarah McKenzie – zpěv, klavír, Pierre Boussagnet – kontrabas, Hugo Lippi – kytara

Osud, 2. ab. koncert Filharmonie doma II v Besedním domě 29. a 30. 11. 2018 v 19:30: **Bach/Webern** Fuga (2. Ricercata) a 6 voci, **Schnittke** Gogolovská suita, **Beethoven** Symfonie č. 5 „Osudová“; Filharmonie Brno, dirigent Robert Kružík. Besedy ke koncertům od 18:15 v ředitelském salonku.

24. reprezentační ples Filharmonie Brno, který se koná **v sobotu 26. ledna 2019** od 19:00 hodin v prostorách Besedního domu. K tanci i poslechu hrají orchestr filharmonie za řízení šéfdirigenta Dennise Russella Daviese, Salonní orchestr Brno, Jazz Archiv a Címbal Classic. Moderuje Martin Sláma, člen činohry Národního divadla Brno. Pořádá ZO Unie orchestrálních hudebníků ve spolupráci s vedením Filharmonie Brno. Vstupenky ve filharmonickém předprodeji na Besední ulici od pondělí 26. 11. 2018.

Prodej vstupenek

on-line: www.filharmonie-brno.cz

v předprodeji Filharmonie Brno,

Besední ulice, 602 00 Brno

☎ +420 539 092 811

info@filharmonie-brno.cz

PO a ST 9:00–14:00 h

ÚT, ČT a PÁ 13:00–18:00 h

v předprodeji Domu pánů z Lipé,

nám. Svobody 17, 602 00 Brno

PO–PÁ 8:00–20:00 h

SO, NE a svátky 10:00–16:00 h

¾ hodiny před koncertem v místě konání

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Hlavní partner Filharmonie Brno

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2018 nákladem 500 výtisků

texty Jiří Beneš

překlad Zdena Kalná (Kadiš)

foto archiv Filharmonie Brno, není-li uvedeno jinak

produkce Printeco s.r.o.

redakční uzávěrka 25/10/2018

Notový materiál pro provedení poskytl hudební vydavatelství Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd

---

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

